

Nr 556.

Av herr **Magnusson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m.*

Huvuddelen av vår fruktodling utgöres av äppleodling. Det är endast inom våra i fråga om klimat och lämplig jordmån mest gynnade områden som en framgångsrik päronodling kan bedrivas. För äppleodlingen däremot har vi områden med så gynnsamma förutsättningar i fråga om klimat och jordmån och av en sådan storlek, att den till i medeltal många tiotal miljoner kronor uppgående årliga äppleimporten med ett rätt handhavande av dithörande angelägenheter skulle kunna bortfalla. Våra egna äpplen har dessutom en enastående fin kombination av arom och syra, i regel överlägsen importäpplena.

Äppleskörderna mognar icke på en gång. Sommaräpplena mognar någon gång i mitten på augusti och vinteräpplena två månader senare. Mellan dem kommer höstäpplena. Skulle väderleken omöjliggöra fruktsättning på de tidigblommande sorterna, kan en skörd ofta komma från de senblommande eller tvärtom. Med hänsyn härtill måste yrkesodlaren ordna sin odling. Sommaräpplen och tidiga höstäpplen är emellertid ohållbara och måste följaktligen konsumeras i direkt anslutning till skördandet. Vid marknadsförandet av dessa äpplen stöter yrkesfruktodlaren ibland på en från den s. k. husbehovsodlingen blockerad marknad. Denna senare odlingsform är nämligen i vårt land oerhört mycket större än som skulle erfordras för tillgodoseendet av husbehovsodlarnas eget behov. Därifrån kommer icke mindre än ca 85 % av vårt lands hela äppleskörd. Den utmärkes vidare genom ett sortval, som kräver en så kort konsumtionstid som ca sex veckor. I stort sett bedrivs den icke efter ekonomiska linjer och är följaktligen skäligen oberoende av, om överskottet kan omsättas eller icke. Den säljes i allmänhet som torgfrukt och i osorterat skick. Tyvärr kan fruktindustrien icke i någon större utsträckning använda sig av dessa äpplen. De är icke lämpliga för dess fabrikat. Under rika fruktår händer det därför, att tusentals ton blir osäljbara och får ruttna bort. Att sådana förhållanden är orimliga och till stort men jämväl för yrkesfruktodlingen är uppenbart. Att rationalisera husbehovsodlingen är dock ogörligt. Enda utvägen att komma till rätta med dessa förhållanden är att inte vidare förhindra fruktindustrien att framställa det fabrikat, som dessa äpplen lämpar sig för, och detta i all synnerhet som den utländska har full frihet att göra detta till stöd för dessa länders fruktodlare.

Normalt uppstår hos yrkesfruktodlaren ett avsevärt överskott av vinter-

äpplen. Det utgöres av fränsorterade äpplen av sådan beskaffenhet, att de icke motsvarar de stränga fordringar, som måste ställas på en konkurrenskraftig handelsförpackning. Fruktindustrien tillgodoser visserligen sitt behov i stor utsträckning med denna fränsortering, men dess nuvarande omsättningsmöjligheter är begränsade av en konsumtion, som företer en mycket långsam utveckling. Med den utveckling, som nyplanteringen hos yrkesfruktodlarna medför, kommer ett betydande och värdelöst äppleöverskott inom få år att vara en kanske ödesdiger realitet. Även fallfrukten bör i detta sammanhang uppmärksammas. Normalt är den utan ekonomisk betydelse, men kan vid stormfällning bli nära nog ruinerande. Sveper en höststorm strax före skörden över våra stora och i det hänseendet utsatta odlingsområden, ligger tusentals ton fallskadade och därför ohållbara äpplen under träden. Det blir bara en ringa bråkdelen, som med nu rådande ordning kan tillvaratagas av industrien. Mycket kännbara fruktodlarförluster åtföljer därför tills vidare varje dylik storm.

Av det anförda torde ha framgått, att vår fruktodling icke arbetar under de rimliga förhållanden, som man i allmänhet är angelägen om att bereda andra näringsgrenar, och som den utländska äppleodlingen har fria möjligheter att begagna till sitt skydd. Vår yrkesfruktodling kan därför f. n. icke heller hävda sig i konkurrensen längre än t. o. m. december, vilket betyder ungefär hälften av säsongen.

Det i vår situation enda användbara och därjämte snabbaste sättet att tillvarataga stora äpplemassor är att pressa dem och låta saften gå i jäsning. I allmänhet lämpar sig icke saften från våra sommar- och tidigare höstäpplen till cider, men den kan efter utjäsning destilleras, vilket enklast kan verkställas vid våra brännerier. Den från våra sena höst- och vinteräpplen pressade saften är däremot direkt användbar till framställning av cider. Det kan i detta sammanhang vara lämpligt att påtala det i nykterhetskommitténs betänkande gjorda uttalandet, att cider icke kan framställas av våra hushålls- och dessertäpplen. Tillräcklig hänsyn torde därvid inte ha tagits till våra äpplens säregenskaper. Cider av dessa äpplen har underkastats prov av tvenne engelska auktoriteter, som var för sig avgivit utlåtande utvisande, att den ifrågavarande cidern var av mycket hög internationell klass. Tyvärr finns det endast en teoretisk möjlighet att hos oss marknadsföra en dylik överallt utomlands fritt tillgänglig dryck. Det skall i så fall ske via spritcentralen och med samma höga pålagor som för vin, vilket innebär ett orimligt konkurrensläge i förhållande till vinerna. Cidern bör jämföras med maldryckerna såväl beträffande alkoholhalt som prisläge.

Om vi här i landet skulle få omhändertaga i medeltal 25 000 ton överskottsäpplen per år genom jäsning av saften, skulle därav kommande alkoholmängd kunna öka vår medelalkoholkonsumtion från omkring 2 till 2,08 cl per dag och vuxen konsument. Hur man än räknar är denna ökning så

obetydlig, att ingen med fog kan göra gällande, att ciderkonsumtionen skulle utgöra något nykterhetsproblem. Ciderfrågan är och förblir uteslutande en fråga om vår äppleodling skall tillföras det enda stöd för sin utveckling, som är praktiskt användbart, effektivt och i högsta grad påkallat. Fruktodlarna begär inte någon subventionering eller annan hjälp av statsmakterna, endast möjlighet till en lämplig användning av produkterna. I detta sammanhang kan erinras att i världshushållet förbrukas i medeltal per år 2 500 000 000 kg äpplen till cider, att cidern utan tvekan är världens största äppleprodukt, samt att cidertillverkningen följaktligen är ett stöd för äppleodlingen, som ger högst ojämn avkastning. Svaga skördar växlar med toppskördar. Ovan angivna 25 000 ton i medeltal kan vid en toppskörd bli 50 000 ton. Såväl för fruktodlarna som samhället i sin helhet är det därför av stort värde att ett sådant överskott kan räddas från en meningslös förstörelse.

Det är ju onekligen tillåtet att förtära sprit- och maldrycker. Det förefaller då egendomligt att dessa rättigheter icke skall få utövas, då alkoholhalten i dessa drycker härstammar från äpplen. Så mycket mer som vår äppleodling är i trängande behov av en förnuftig nyordning på detta område och är förtjänt av att i konkurrenshänseende bli jämställd med utlandets. Cidertillverkning och -konsumtion är som nykterhetsfråga av ringa eller i varje fall av underordnad betydelse. Den är däremot en betydelsefull fruktodlingsfråga och bör därför också hos oss behandlas såsom sådan.

I proposition nr 151 har departementschefen anfört, att i frågor av nykterhetspolitisk betydelse måste självfallet producentintressena träda i bakgrunden. Han finner därför icke anledning att föreslå ändrade bestämmelser rörande tillverkning och försäljning av cider. Med hänsyn till den ringa betydelse en tillverkning och försäljning av cider, enligt samma bestämmelser som gäller för maldrycker av klass II och III, har ur nykterhets-synpunkt synes denna del av frågan ha överbetonats. Det torde emellertid kunna anses som ganska givet att införandet av en ciderdryck skulle medföra en minskning av konsumtionen av starkare spritdrycker, vilket ur nykterhetssynpunkt är en önskvärd utveckling. Någon fara för att cidern i första hand skulle konkurrera med alkoholfria drycker och läskedrycker torde inte föreligga eftersom dels fruktsyran är karakteristisk för cidern, dels den starka cidern endast kommer att försäljas i enlighet med bestämmelserna för starköl. Endast den tillverkning av cider med samma alkoholstyrka som maldryck av klass I, vilken med nu gällande bestämmelser får fritt marknadsföras, kan tänkas konkurrera med läskedryckerna.

Enligt vår mening synes frågan om rätt till tillverkning och försäljning av cider i första hand bör betraktas som ett nödvändigt stöd åt fruktodlingen. Förvisso är denna förtjänt därav. Den frambringar sina för folkhälsan värdefulla skördar på ofta stenbundna jordar, mindervärdiga för annan odling av riksintresse. Den utövas till största delen av småbrukarna

såväl i form av yrkesodling som i form av komplement till annan odling. Tusentals människor med eljest små utkomstmöjligheter är i hög grad beroende av denna odlings bestånd och utveckling.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i anledning av proposition nr 151 måtte besluta att tillverkning och försäljning inom landet av ciderdrycker med den alkoholhalt, som finnes föreskriven för maltdrycker klass II och III, må äga rum, samt att åt vederbörande utskott måtte uppdragas att utarbета härför erforderliga författningar.

Stockholm den 16 mars 1954.

Erik Magnusson.

Sven Svensson
i Krokstorp.

Eric Nilsson
i Svalöv.

Jöns Nilsson
i Bästekille.

Rolf Eliasson.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Leif Cassel.
